

ku.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss om konsultation i frågor som rör det samiska folket

Er beteckning: Ku2017/01905/DISK

Länstyrelsen lämnar följande synpunkter

Generellt

Länstyrelsen anser att remissens förslag om en ny och särskild ordning för konsultation i frågor av särskild betydelse för det samiska folket är komplex och mångbottnad. De förslag som lämnas behöver ses i ett helhetsperspektiv utifrån de konsekvenser som förslagen kan komma att få i Länstyrelsens dagliga verksamhet. Inte minst gäller detta de utmaningar som finns i länet vad gäller att göra komplexa och ibland svåra avvägningar mellan olika, ibland motstående intressen.

Länstyrelsen ser fördelar med de förslag som finns i remissen avseende konsultation. Det kan i många fall leda till ökad kunskap avseende förhållanden och förutsättningar för den samiska befolkningen och öka möjligheten för Länstyrelsen att fatta väl grundande och avvägda beslut.

Länstyrelsen anser dock att föreliggande remiss innehåller alltför många oklarheter för att konsekvenserna av de förslag som lämnas ska kunna bedömas fullt ut med avseende på rättssäkerhet, formkrav, handläggningstider samt kostnader i verksamheten. Om förslagen ska få önskad effekt krävs förtydliganden i förarbetet, föreskrifter och/ eller handledning. Annars riskerar otydligheten och det vida tolkningsutrymmet att ge onödiga osäkerheter vilket i sin tur kan leda till oönskade tvister i olika frågor.

De förslag som lämnas kommer att innebära väsentliga kostnadsökningar. Detta gäller inte bara för Länstyrelsen utan för samtliga instanser som omfattas av skyldigheten. För Länstyrelsens del kommer det också bli avgörande hur konsultationen fungerar på det lokala planet och i de tidiga samråd som hålls i en rad frågor när ärendet sedan går vidare för prövning eller överklagan. Om inte samråd fungerar väl eller underlåts i den tidiga processen kommer samråd att krävas, eller behöva tas om i ett senare skede.

En direkt effekt av de förslag som lämnas i remissen är att begreppet *av särskild betydelse för samerna* i närtid måste klargöras med Sametinget för att få en bättre bild av när Länstyrelsen ska vidta åtgärder enligt föreslagen konsultationslagstiftning. Förslagen tar i stort sikte på vår direkta ärendehantering men även i andra frågor anser Länstyrelsen att konsultation kan komma i fråga. (strategier, planer, kulturmiljöfrågor m.m.)

Länstyrelsen anser inte heller att utredarna har tagit hänsyn till de kumulativa effekterna för Länstyrelsen, d.v.s. att myndigheten får fler och fler uppdrag utan ökade resurser. Var och ett av uppdragen är kanske genomförbara men tillsammans får det

effekter. De förslag som lämnas i denna remiss bedömer vi som omfattande för vår verksamhet.

Synpunkter i sak

Avsnitt 2.8 behovet av en ny reglering

Länsstyrelsen anser att det bör övervägas huruvida befintlig lagstiftning om minoriteter skulle kunna vara tillräcklig om det till denna kopplas handledning och/eller föreskrifter som tydliggör i vilka sammanhang, inom vilka områden och med vem som samråd ska ske samt hur formerna för dessa samråd ska se ut. En sådan utveckling skulle bidra till att bibehålla en sammanhängande lagstiftning kopplat till nationella minoriteter samtidigt som det ökar och tydliggör hur samråden med den samiska befolkningen i frågor som rör dem ska ske.

Avsnitt 3:2 Allmänt om en utvidgad samrådskyldighet

Länsstyrelsen anser, liksom det konstateras i promemorian, att det ibland kommer att vara svårt att skilja på enskilda och allmänna samiska intressen efter som att dessa i många frågor kommer att sammanfalla. Frågan är då hur konsultationsordningen ska tillämpas. Generellt anser inte Länsstyrelsen att formerna för konsultationsordningen i förhållande till andra skyldigheter avseende samråd är tillräckligt preciserade i promemorian. Om detta inte tydliggörs riskerar det att leda till osäkerheter och ett otydligt förfarande.

Avsnitt 3.3 Vilka ska ha en konsultationsskyldighet

I skrivelsen framgår inte hur Länsstyrelsen ska agera t.ex. vid granskningar av MKB:er där sökanden ofta haft någon typ av samråd med sameting och eller sameby i framtagandet av MKB:n. Det bör förtydligas vilken roll Länsstyrelsen förväntas ha i dessa sammanhang. Är vår uppgift att kontrollera att det samråd som skett uppfyller lagen om konsultation eller är det Länsstyrelsen som ska ha konsultationen med MKB:n som underlag? Om Länsstyrelsen ska kontrollera att konsultation skett kommer kravet på dokumentationen från de samråd/konsultationer som genomförts i MKB-processen att öka.

Avsnitt 3.4 Med vilka företrädare för det samiska folket ska konsultation ske?

I promemorian anges att konsultation ska ske med Sametinget som företrädare för det samiska folket. Länsstyrelsen kan konstatera att detta kommer att kräva en utveckling av den roll som Sametinget idag har inte minst avseende resurser för att klara av de uppgifter som föreslås för Sametinget kopplat till konsultation.

Länsstyrelsen anser att det är svårt att utifrån nu föreliggande förslag överblicka hur samråd ska ske med samebyar/föreningar, i vilka frågor detta kommer att vara aktuellt utöver hur det ser ut idag, samt om de samråd som idag hålls med samebyar/föreningar ska kompletteras med samråd även med Sametinget. Länsstyrelsen anser att detta bör förtydligas för att det ska vara genomförbart.

Det finns även oklarheter kring de frågor som idag avgöras av rennärings- eller viltförvaltningsdelegationen hur konsultation i dessa ärenden ska ske med Sametinget

och i hur stor utsträckning hänsyn ska tas till dess synpunkter samt om det är delegationen som organ som ska genomföra konsultationen.

Avsnitt 3.5 Konsultationens omfattning

Enligt förslaget i remissen ska konsultation ske i frågor som kan få särskild betydelse för samerna som folk. Länsstyrelsen delar uppfattningen att det är otympligt att i en lagregel räkna upp de författningar vars tillämpning skulle omfattas av konsultations-skyldigheten och att detta ändå inte skulle vara heltäckande. Länsstyrelsen ser dock betydande svårigheter i att i vardagen definiera vart gränsen för konsultations-skyldigheten ska gå givet de flertal frågor som hanteras inom vår verksamhet. Det kommer, i alla fall initialt, att finnas svårigheter i att bedöma vart gränsen går för frågor som kan anses vara mer ”bagatellartade” som anges i remissen. De kan också komma att råda olika uppfattningar kring vad som kan få väsentlig inverkan på den samiska kulturen eller de samiska näringarna.

Vi bedömer att flera av Länsstyrelsens ärenden kan komma att omfattas av kravet på konsultation och att det i många fall inte kan sägas vara helt klart vad som avses med ”faktiska åtgärder som omsätter redan fattande myndighetsbeslut” Till exempel handlägger Länsstyrelsen många ärenden av mindre art som kan leda till tillfälliga störningar som dispenser i skoterförbudsområden, tävlingar och andra arrangemang, hundspannsturer m.m. Det är oklart om de förslag som finns i remissen kommer att innebära att de samråd som redan idag sker med samebyarna ska ersättas av konsultation med Sametinget eller om båda ska konsulteras. För att minska osäkerheten om vilka ärenden som omfattas av lagkravet och därmed undvika ett stort antal överprövningar vore det önskvärt att förslaget förtydligas innan lagen träder i kraft.

Avsnitt 3.6 Undantag från konsultation

I förslaget står att anmälningsärenden enligt miljöbalken är ett exempel på ärendetyp som bör undantas konsultationsplikten på grund av att handläggningstiden är lagstadgad till sex veckor. Sådana ärenden kan emellertid innebära väsentlig inverkan på samernas näringar eller kultur.

Avsnitt 4.2 Inledande förberedelser

Det framgår i remissen att konsultation ska ske i den form som Sametinget önskar. Det framgår vidare att konsultation får ”ske i annan form om den önskade formen innebär olägenhet av betydelse...” Länsstyrelsen vill i detta sammanhang lyfta fram att en avsevärd ökad tidsåtgång kan komma att uppstå om konsultation ska ske vid Sametinget på plats i Kiruna. En väsentlig kostnadsökning kommer även att uppstå i de fall kraven på översättningar eller tolkinsatser kommer att öka som en följd av de förslag som lämnas i remissen. Även det faktum att Länsstyrelsen ”ska lämna en skriftlig redogörelse för de väsentliga frågor som ärendet rör” kommer att leda till merarbete för Länsstyrelsen.

Avsnitt 4.3 Genomförande och avslut

Länsstyrelsen anser inte att det i föreliggande förslag är tillräckligt tydligt hur formerna för konsultationen ska se ut samt när processen kan avslutas, särskilt gäller detta i frågor

där enighet inte kan uppnås eller där handläggningstiden är tidsatt eller alltför kort för att rymma en konsultation såsom föreslås i remissen.

Det kan också inom många av myndighetens verksamhetsområden vara svårt att redovisa ståndpunkter innan beslut är fattat. I dessa fall kan endas en övergripande information lämnas för att inte konsultationen ska föregripa beslutsprocessen eller uppfattas som ett förhandsbesked i frågan. Länstyrelsen anser att detta inte bara gäller i fråga om beslut som innebär myndighetsutövning mot enskild.

I remissen anges att det krävs ett verkligt samråd och inte bara en information utan att frågan ska diskuteras av båda parterna. Länstyrelsen vill återigen poängtera att detta kan komma att bli en mycket tidskrävande process särskilt som medverkan krävs av flera parter samt med krav på dokumentation.

Avsnitt 4.4 Redovisning av konsultation

Länstyrelsen kan konstatera att förslagen i remissen innebär en omfattande skyldighet för myndigheten avseende dokumentation. Detta kommer att innebära betydande merarbete för Länstyrelsen och dess medarbetare i den vardagliga handläggningen.

Avsnitt 4.8 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

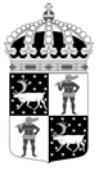
Förslagets ikraftträdande ger litet utrymme för vissa klarläggande samråd som kan behöva ske innan bestämmelserna träder i kraft mellan myndigheter, kommuner, landsting och Sametinget. Tiden borde rimligen vara längre då det är om fråga omfattande förändringar.

Avsnitt 5 Konsekvenser av förslagen

Länstyrelsen anser att utredarna kraftigt har underskattat det merarbete och den tidsåtgång som de förslag som lämnas i remissen innebär. Vi bedömer att det inom flertalet av våra verksamheter kommer att innebära en ökad arbetsbelastning och utökade uppgifter. Inte minst avseende dokumentation, längre handläggningstider, då fler moment ska genomföras och samråd hållas inom goda tidsramar, ökade kostnader då vi kan utgå ifrån att en viss del av konsultationen kommer att behöva ske vid fysiska möten där restid, resor och kanske även lokalkostnader kommer att uppstå. Till detta kommer även eventuella utökade önskemål om översättning och möjlighet att genomföra konsultationen på samiska vilket kommer att kräva tolkinsatser.

Även för Sametingets del kommer de förslag som lämnas att kräva avsevärda resurser om processer inte ska försenas eller stanna upp till följd av att flertalet ärenden och konsultationer ska äga rum parallellt i olika sakfrågor.

Avslutningsvis anser Länstyrelsen att föreliggande förslag inte på ett reellt sätt bidrar till att lösa den faktiska problembilden avseende påverkan på rennäringen och behov av inflytande för den samiska befolkningen i frågor som rör dem kontra den utveckling av näringar och bebyggelse som innebär exploatering och den naturresursförvaltning som ska ske parallellt i länet och som många gånger påverkar inte minst rennäringen och dess förutsättningar.

Länsstyrelsen
Norrbotten

BESLUT

5 (5)

Datum
2017-11-20

Diarienummer
811-13588-2017

Beslut om yttrandet Beslut om Länsstyrelsens yttrande har fattats av Landshövding Sven-Erik Österberg. Avdelningschef Karin Börjesson har varit föredragande. I den slutliga handläggningen av ärendet har även Länsrådet Johan Antti, avdelningscheferna Britta Wännström, Andreas Lind och Susanne Nilsson deltagit.